

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

### גישות דידקטיות בהוראת מקרא - 10114

תאריך עדכון אחרון 19-10-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תכנית "רביבים"

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אהרון דיטשר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [howard.deitcher@mail.huji.ac.il](mailto:howard.deitcher@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

סמינריון המיועד לתלמידי שנה ב' של תכנית רביבים. התלמידים יתודרכו כיצד להתייחס למספר אתגרים מרכזיים בהוראת המקרא בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה של בית-הספר הממלכתי בישראל. נציג לפני התלמידים מודלים שונים להתמודדות עם סוגיות שונות להוראת המקרא ובהתאמתן לצרכי ההווה. הדבר חיוני לאור התמורות הגדולות במעמד המקרא בחברה הישראלית מחד גיסא, ולאור תהליכי הגלובליזציה והתפתחות טכנולוגיות המידע מאידך גיסא.

מטרות הקורס:

1. להכיר את ההבדל בין מטרות חקר המקרא לבין מטרות הוראת המקרא בבית הספר הממלכתי.
2. לשלב בין ההיבט המחקרי-דיסציפלינרי לבין ההיבט החינוכי-ערכי בהוראת המקרא הבית ספרית.
3. להיחשף לגישות שונות המשלבות חינוך לערכים לתוך הוראת המקרא.
4. להקנות כלים ומימוניות שונות לתלמידים ע"מ שהם יוכלו להפוך לקוראים עצמאיים של הטקסט המקראי

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- 1.1. להכיר את ההבדל בין מטרות חקר המקרא לבין מטרות הוראת המקרא בבית הספר הממלכתי.
2. לשלב בין ההיבט המחקרי-דיסציפלינרי לבין ההיבט החינוכי-ערכי בהוראת המקרא הבית ספרית.
3. להיחשף לגישות שונות המשלבות חינוך לערכים לתוך הוראת המקרא.
4. להקנות כלים ומימוניות שונות לתלמידים ע"מ שהם יוכלו להפוך לקוראים עצמאיים של הטקסט המקראי

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית, תרגילים והרצאות קצרות של תלמידים. הדרכה לכתיבת עבודה סימניריונית מחקרית. לימוד מגוון טקסטים מקראיים לניתוח והדגמה של הוראת הסוגות השונות שבמקרא.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. השתקפות אידיאולוגיות בספרי לימוד
2. מטרות, יעדים ואתגרים בהוראת המקרא

3. כלים הרמנויטיים ופרשנות המקרא
4. הקול השקט – הרמנויטיקה פמיניסטית בקריאת טקסטים
5. הגיבור המקראי: תכונות ותחושות
6. חקר המקרא והוראת תנ"ך
7. מקומו של אלוהים בהוראת תנ"ך בבית הספר הממלכתי
8. חז"ל והוראת המקרא
9. שאלות פילוסופיות לילדים
10. הצגת שאלות ערכיות בהוראת תנ"ך
11. סיפור עקדת יצחק כאתגר חינוכי
12. החוק המקראי – שאלות ועקרונות
13. הצגת הסיפור המקראי דרך סרטים ואנימציה

#### חומר חובה לקריאה:

אמית, יאירה. עלייתה ונפילתה של אימפריית המקרא בחינוך הישראלי, 2010, עמ' 11-29  
זקוביץ, יאיר. "ריחוק לצורך קירבה" בתוך: מקרא וחינוך, עורך, שמאי גלנדר 1995 ע"מ 7-17  
שביד, אליעזר. הפילוסופיה של התנ"ך כיסוד תרבות ישראל. עמ' 7-42

שולמן, לי. "טבלת הלמידה" הד החינוך, פברואר 2008  
קיזל, אריה. "מחקר ספרי לימוד ככלי בידי מקבל החלטות בתחום מדיניות החינוך", שבילי מחקר 18, 2012  
פיקאר, אריאל. "חינוך יהודי-ישראלי", מתוך: בין השמשות, 2013, עמ' 13-24  
כהן, יונתן. "אופציות הרמנויטיות להוראת טקסטים קאנוניים", 2001  
Gallagher, S. *Hermeneutics and Education*, pp. 1-30  
וייס, צחי. "לימוד המקרא כ'אי הבנה'", בתוך: הגות: מחקרים בהגות החינוך היהודי, כרך 8, 2008, עמ' 141-163  
בן שלמה. יוסף. "הוראת התנ"ך בבתי ספר חילוניים"  
כהן, אדיר. פילוסופיים קטנים: פילוסופיה לילדים ועם ילדים, 2008, עמ' 45-6  
טלאל, מיכל. גישות להצגת נסים. 2012,  
Deitcher, H. "Where have all the Miracles Gone?" in *Religious Education*, 2016.  
Shkedi A. and G. Horenczyk. "The role of Teacher Ideology in the Teaching of Culturally Valued Texts", in *Teaching and Teacher Education*, vol. 11, #2, 1995, pp. 107-117.  
אמית, יאירה. עלייתה ונפילתה של אימפריית המקרא בחינוך הישראלי, אבן יהודה 2010, עמ' 130-143  
ירושלים תשס"ד, עמ' ק"א – קי"ג.  
טור-פז, משה. "לא תוכל להתעלם", דעות 16  
אדר, צבי. "חקר המקרא והוראת המקרא", מתוך: עיונים בתנ"ך ובהוראתו, עמ' 55-62  
פולק, פ. הסיפור במקרא, עמ' 255-278  
Cohen, J. "A Master Story", *Journal of Jewish Education*, 2007, pp. 123-144.  
דיטשר, אהרון. "בין מלאכים לבני בשר ודם", בתוך: הבנת המקרא בימינו, 2003, עמ' קצ"ג-ריב.  
לוינסון, יהושע. הסיפור שלא סופר. עמ' 29-59  
פרנקל, יונה. "קווי יסוד לדרכי הוראת מדרש האגדה", מים מדליו

---

כהן, אדיר. פילוסופיים קטנים: פילוסופיה לילדים ועם ילדים. עמ' 89-109  
דיטשר, אהרון. "שיחות על תיאולוגיה עם ילדים", עמ' 1-16, דפים (בדפוס)

שגיא, אבי. "עונשו של עמלק: דרכי התמודדות של המסורת היהודית עם הבעיה המוסרית ומעמדה של המוסריות במסורת היהודית", רב תרבותיות במדינה דמוקרטית יהודית, עמ' 477 - 510  
דור, יונינה ונעמי דה-מלאך. "על הוראה ביקורתית של סיפורים מן המקרא", דפים 47, 2009, עמ' 61-92

רוזנק, מיכאל. צריך עיון, עמ' 55-75  
אלון, ע. "עקדת יצחק ובן זמננו", שדמות ל"ו תש"ל, 1970  
אלמוג, עוז. הצבר - דיוקן, 1997, ע"מ 52-81.  
קרטון-בלום, רות. סיפור כמאכלת, 2013, עמ' 9-26  
גור-זיו ח. פדוגוגיה ביקורתית פמיניסטית וחינוך לתרבות של שלום, 2013, עמ' 69-91  
זקוביץ, יאיר. "האשה בסיפורת המקראית", בית מקרא, גיליון א', תשמ"ז  
פרדס, א. הבריאה לפי חוה, עמ' 63-77  
ליבוביץ, ישעיהו. "חינוך למצוות", בתוך: יהדות, עם יהודי, ומדינת ישראל, עמ': 209-219  
Peters, R.S. "Reason and Habit", pp.245-262

Landy, F. "Noah's Ark and Mrs Monkey", Biblical Interpretation 15, 2007, pp. 351-376

אשד, אלי. "המקרא בקולנוע ובטלוויזיה", על הפרק 16, 1999, עמ' 154 - 180.

בן-פרץ, מרים ואהרון דיטשר. "השימוש בייצוגים חזותיים בספרי לימוד במקרא", מאה שנות חינוך ציוני דתי, 2006, עמ' 781 - 804.

#### חומר לקריאה נוספת:

שביד, אליעזר. הפילוסופיה של התנ"ך כיסוד תרבות ישראל, 2004, עמ' 7 - 42.

אדר, צבי. "חקר המקרא והוראת המקרא

אלון, ע. "עקדת יצחק ובן זמננו", שדמות ל"ו תש"ל, 1970

בויארין, דניאל. הבשר שברוח: שיח המיניות בתלמוד, פרק 6, עמ' 170-197

---

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :  
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %  
הרצאה 0 %  
השתתפות 20 %  
הגשת עבודה 60 %  
הגשת תרגילים 20 %  
הגשת דו"חות 0 %  
פרויקט מחקר 0 %  
בחנים 0 %  
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:  
אין